

I
32 / 1981

Slovenski
narodopis

Na obálke: 1. strana: Ján Kupecký, Portrét Mateja Bela. Kópia olejomalby z konca 18. storočia, zhotovená neznámym kopistom podľa medzičasom strateného originálu. Obraz sa nachádza v Gemerskom múzeu v Rimavskej Sobote. Identifikoval ho Ladislav Saučín v štúdií Podobizeň Mateja Bela od Jána Kupeckého. *Ars*, umelecko-historická revue Slovenskej akadémie vied, 1969, 1, s. 103—112.

4. strana: Mapa Polomky k rukopisu M. Bela *Notitie Gemerskej župy* z r. 1720. *Bibliotheca Esztergom*. Fotodok. ÚHV SAV

K príspevku V. Urbanovej a J. Tibenského *Matej Bel a slovenský ľud*.

HLAVNÁ REDAKTORKA
Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA
Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašpariková, Emilia Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosálová, Adam Pranda, Antonín Robek, Viera Urbanová

Slovenský národopis

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

**VEDA
VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED
BRATISLAVA**

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlišené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vynechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com

www.cejsh.icm.edu.pl

www.cceol.de

www.mla.org

www.ulrichsweb.com

www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)
European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

OBSAH

Urbancová, Viera — Tibenský, Ján: Matej Bel a slovenský ľud	7	Švehlák, Svetozár: K životu žánru balady v súčasnosti	145
LUDOVÁ BALADA — PROBLÉMY KOMPLEXNÉHO ŠTÚDIA ŽÁNRU		Mušinka, Mikuláš: Prínos Oresta Zilynského pre výskum slovanskej ľudovej balady	155
Úvod (Soňa Burlasová)	37	Krizová, Ildikó: Súčasný stav maďarského výskumu balád	163
Burlasová, Soňa: Ludová balada a jej vzťah k príbuzným epickým piesňam	39	ROZHLADY	
Hvišč, Jozef: Trojrozmernosť balady	51	K jubileu doc. PhDr. Jána Michálka, CSc. (Božena Filová)	168
Popovič, Anton: Interpretácia ľudovej balady	57	PhDr. Ján Kantár, CSc. päťdesiatnik (Svetozár Švehlák)	171
Beneš, Bohuslav — Popelka, Pavel: Lidová balada moravsko-slovenského pomezí	63	Štvrtstoročie činnosti Slovenskej národopisnej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied (Ema Drábiková)	172
Lunterová, Gabriela: Slovenské epické piesne a ich tematika	73	Medzinárodné kolokvium Slavistika v etnografickej vede socialistických krajín — súčasný stav a perspektívy, v Smoleniciach (Viera Nosáľová)	181
Krekovičová, Eva: Slovenská ľudová balada a epická pieseň z hľadiska geografického a lokálneho	79	Výstava fotografií J. Dérera v Martine a Bratislave (Adam Pranda)	182
Šrámková, Marta — Sirovátka, Oldřich: K poměru mezi českou a slovenskou lidovou baladou	93	RECENZIE A REFERÁTY	
Kraus, Cyril: Slovenská ľudová a literárna balada v 19. storočí	103	Riečnica-Harvelka (Lubica Chorváthová)	184
Gašparíková, Viera: K otázkam vzťahu balady a folklórnej prózy	111	M. Leščák — O. Sirovátka: Folklór a folkloristika (Viktor Krupa)	185
Liba, Peter: K poetike ľudovej balady Bola jedna stará vdova	115	E. Plicková: Maľované salaše (Jarmila Paličková-Pátková)	187
Kerulová, Marta: Špecifickosť lyrickej zložky v renesančnej balade Naša pani kňahne	125	L. V. Prikryl: Slovensko na starých mapách (Peter Podolák)	188
Kováčová, Juliana: Miesto balady v podpolianskom ľudovom speve	133	B. A. Rybakov: Jazyčestvo drevních slavian (Emília Horváthová)	190

Урбанцова, Вера — Тибенски, Ян: Матей Бел и словацкий народ . . .	7	Керулева, Марта: Специфичность лирической составляющей в ренессансной балладе <i>Naša pani kňahne</i>	125
НАРОДНАЯ БАЛЛАДА — ПРОБЛЕМЫ КОМПЛЕКСНОГО ИЗУЧЕНИЯ ЖАНРА		Ковачова, Юлиана: Место баллады в подполянском народном пении . . .	133
Введение (София Бурласова) . . .	37	Швеглак, Светозар: О бытовании жанра баллады в настоящее время . . .	145
Бурласова, София: Народная баллада и ее связь с родственными эпическими песнями	39	Мушинка, Микулаш: Вклад О. Зилинского в исследование славянской народной баллады	155
Хвищ, Йозеф: Трехразмерность баллады	51	Криза, Илдико: Современное состояние исследования баллад в Венгрии . . .	163
Попович, Антон: Интерпретация народной баллады	57	ОБЗОРЫ	
Бенеш, Бохуслав — Попелка, Павел: Народная баллада моравско-словацкой пограничной области	63	К юбилею доцента д-ра Яна Михалека, кандидата наук (Божена Филова) . . .	168
Лунгерова, Габрела: Словацкие эпические песни и их тематика	73	Д-ру Яну Кантару, канд. наук пятьдесят лет (Светозар Швеглак)	171
Крековичова, Эва: Словацкая народная баллада и эпическая песня с географической и локальной точек зрения	79	25 лет деятельности Словацкого этнографического общества при Словацкой Академии Наук (Ема Драбикова) . . .	172
Шрамкова, Марта — Сироватка, Олдржих: К соотношению между чешской и словацкой народными балладами	93	Международный коллоквиум Славистика в этнографической науке социалистических стран — современное состояние и перспективы, в Смоленицах (Вера Носалева)	181
Краус, Цирил: Словацкая народная и литературная баллада в 19 веке . . .	103	Выставка фотографий Й. Дерера в Мартине и Братиславе (Адам Пранда)	182
Гашпарикова, Вера: К вопросам связи баллады и фольклорной прозы	111	РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	
Либя, Петер: К поэтике народной баллады <i>Bola jedna stará vdova</i>	115		

Urbančová, Viera, — Tibenský, Ján: Matthias Bel und das slowakische Volk 7

DIE VOLKSBALLADE — PROBLEME DES GESAMTSTUDIUM DES GENRES

Einleitung (Soňa Burlasová) 37

Burlasová, Soňa: Die Volksballade und ihre Beziehung zu verwandten epischen Lieder 39

Hvišč, Jozef: Die Dreidimensionalität der Ballade 51

Popovič, Anton: Eine Interpretation der Volksballade 57

Beneš, Bohuslav — Popelka, Pavel: Die volkstümliche Ballade im mährisch-slowakischen Grenzgebiet 63

Lunterová, Gabriela: Die slowakischen epischen Lieder und ihre Thematik 73

Krekovičová, Eva: Die slowakischen Volksballaden und epischen Lieder vom Aspekt ihres geographischen und lokalen Kontextes 79

Šrámková, Marta — Sirovátka, Oldřich: Das Verhältnis zwischen der tschechischen und der slowakischen Volksballade 93

Kraus, Cyril: Die slowakische volkstümliche und literarische Ballade im 19. Jahrhundert 103

Gašparíková, Viera: Zur Frage der Beziehung zwischen der Ballade und der Folkloreprosa 111

Liba, Peter: Zur Poetik der Ballade

„Bola jedna stará vdova“ 115

Kerulová, Marta: Der spezifische Charakter der lyrischen Komponente in der Renaissanceballade „Naša pani kňahne“ 125

Kováčová, Juliana: Der Platz der Ballade im Volksliederrepertoire des Podpoľanie-Gebietes 133

Švehlák, Svetozár: Das Leben der Ballade in der Gegenwart 145

Mušinka, Mikuláš: Der Beitrag Orest Zilynskijs zur Erforschung der slawischen Volksballade 155

Kriza, Ildikó: Derzeitiger Zustand der Balladeforschung in Ungarn 163

RUNDSCHAU

Jubiläum des Doz. PhDr. Ján Michálek CSc. (Božena Filová) 168

PhDr. Ján Kantár, CSc. — fünfzigjährig (Svetozár Švehlák) 171

25 Jahre Tätigkeit der Slowakischen ethnographischen Gesellschaft bei der Slowakischen Akademie der Wissenschaften (Ema Drábiková) 172

Internationales Kolloquium Slawistik in der ethnographischen Wissenschaft der sozialistischen Länder in Smolenice (Viera Nosáľová) 181

Eine Ausstellung der Photographien des J. Dérer in Martin und Bratislava (Adam Pranda) 184

BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE

Urbancová, Viera — Tibenský, Ján: Matej Bel and the Slovak people	7	renaissance ballad Naša pani kňahne	125
FOLK BALLAD — THE PROBLEMS OF THE COMPLEX STUDY OF THE GENRE		Kováčová, Julian: The place of a ballad in the folk singing of the Poľana region	133
Introduction (Soňa Burlasová)	37	Švehlák, Svetozár: On the existence of the ballad genre at the present	145
Burlasová, Soňa: The folk ballad and its relation to the related epic songs	39	Mušinka, Mikuláš: The contribution of O. Zilynsky to the research of the Slavonic folk ballad	155
Hvišč, Jozef: Three-dimensionality of the ballad	51	Križa, Ildikó: The recent state of the investigation of ballads in Hungary	163
Popovič, Anton: Interpretation of the folk ballad	57	COMMENTARY	
Beneš, Bohuslav — Popelka, Pavel: The folk ballad of the Moravian and Slovak borderland	63	To the life jubilee of doc. PhDr. Ján Michálek, CSc. (Božena Filová)	168
Lunterová, Gabriela: The Slovak epic songs and their theme	73	PhDr. Ján Kantár, CSc. is fifty years old (Svetozár Švehlák)	171
Krekovičová, Eva: The Slovak folk ballad and the epic song from the geographical and local aspect	79	25 years of the activity of the Slovak ethnographical society at the Slovak Academy of Sciences (Ema Drábiková)	172
Šrámková, Marta — Sirovátka, Oldřich: To the relationship between the Czech and Slovak folk ballad	93	The International Colloquium Slavistics in ethnographical science of the socialist countries — the recent state and perspectives, held in Smolenice (Viera Nosáľová)	181
Kraus, Cyril: The Slovak folk and literary ballad in the 19th century	103	The exhibition of J. Dérer's photographs in Martin and Bratislava (Adam Pranda)	182
Gašparíková, Viera: To the questions concerned with the relationships between ballads and folk prose	111	BOOKREVIEWS AND REPORTS	
Liba, Peter: On the poetics of the folk ballad	115		
Keruliová, Marta: A specific character of the lyrical component in the			

K ŽIVOTU ŽÁNROU BALADY V SÚČASNOSTI (Na príklade slovenských ľudových balád vo Vojvodine)

SVETOZÁR ŠVEHLÁK

Národopisný ústav SAV, Bratislava

Folkloristika zaznamenala už v minulosti skutočnosť, že niektoré obce, ba celé regióny sú folklórne živšie ako iné, okolité. Povedané s A. Melicherčíkom, v spoločenstve týchto obcí a regiónov existuje vyššie folklórne povedomie.¹ Pritom možno povedať, že povedomie folklórne živšieho prostredia sa odráža vo väčšine folklórnych druhov. V spevne aktívnejšom prostredí môžeme predpokladať aj vyššiu frekvenciu prozaických žánrov a naopak. Medzi takéto mimoriadne živé folklórne prostredia rátame v súčasnosti aj dve oblasti, v ktorých v Juhoslávii žijú príslušníci slovenskej národnosti — Autonómnu oblasť Vojvodina v Srbsku a historicko-etnografickú oblasť Slavónia v Chorvátsku.

Vo Vojvodine žijú Slováci už viac ako dvesto rokov vo všetkých troch jej charakteristických subregiónoch — v Banáte, Báčke a Srijeme — v sídelných jednotkách, kde sú obyvateľstvom prevážujúcim, rovnako ako v etnicky zmiešaných lokalitách. Tak obec Hložany (Gložan), a mnohé ďalšie, je obývaná prevažne Slováckmi, zatiaľ čo iné, napr. Vojlovica (dnes už súčasť mesta Pančevo) je v súčasnosti obývaná príslušníkmi 17 národností.

Juhoslovanský muzikológ a folklorista Martin Kmeť, podobne ako viacerí

iní autori, upozorňuje na výnimočnú spevnosť tejto donedávna homogénnej skupiny. V päťdesiatych rokoch, keď sa sám intenzívne venoval zapisovaniu slovenských ľudových piesní, stretával ľudí, ktorí vedeli spievať aj po 500 piesní. Bolo to najmä v obciach Báčsky Petrovec, Stará Pazova, Kovačica, Padina, Pivnica, Kysáč. V ostatných obciach sa podľa tohto autora počet piesní v repertoári známejších interpretov pohyboval od 200 do 300.² Ak ďalší údaj M. Kmeťa o tom, že v Juhoslávii mal pre svoju hudobno-štruktúrnú analýzu k dispozícii zápisy a nahrávky približne 1000 piesní, doplníme informáciami L. Lengy³ a E. Muntágy⁴ o zberoch archivovaných na Slovensku — v Matici slovenskej a v Umenovednom a Národopisnom ústave SAV — a tých je okolo 3700, prirátame k tomu počet piesní získaných za posledných pätnásť rokov pri každoročnom pobyte dedinských folklórnych skupín a sólistov spevákov z tohto prostredia, účinkujúcich v tzv. krajských programoch na festivaloch na Slovensku (archivované sú zväčša v Československom rozhlase), mali by sme dnes už mať k dispozícii okolo 5000 záznamov vokálnych a inštrumentálnych prejavov z repertoáru juhoslovanských Slovákov z Vojvodiny. Reálny stav je pochopiteľne zložitejší. Veľká

časť z uvedeného počtu je zatiaľ iba v štádiu zvukovej fixácie na magnetofónových pásoch, materiál je uložený vo viacerých inštitúciách a pod. Je preto prirodzené, že autori, ktorí sa doteraz vyjadrovali k hudobným či poetickým charakteristikám slovenských piesní z juhoslovanskej Vojvodiny (M. Kmeť, J. Ferík, L. Leng, S. Burlasová, M. Kosová, S. Švehlák) pracovali iba s dostupnou vzorkou, v ktorej základnú časť tvorili vlastné zbery. Napriek tomu väčšina z nich dospieva k zhodným názorom o početnosti výskytu starších predharmonických hudobných štruktúr, o špecifickej zdobenej forme prednesu, o silnej vlne novouhorských čardášových piesní, ovplyvňujúcej v súčasnosti nielen repertoár tradovaný a šírený masovokomunikačnými prostriedkami, ale aj tzv. novú folklórnu tvorbu, ktorá tu vykazuje, v porovnaní so Slovenskom, výrazne väčšiu frekvenciu. Bádatelia sa zhodli aj v konštatovaniach o obľube naratívnych skladieb ešte aj v dnešnom spevnom repertoári a z toho odvoditeľnej vyššej zastúpenosti žánru balád v repertoári jednotlivých spevákov, lokálnych spoločenstiev a napokon i v celom špecifickom regióne.

Ak by sme tieto konštatovania porovnali s doteraz nám známymi závermi bádateľov o folklóre iných národností v totožnej oblasti, napr. Rusínov-Ukrajincov a Maďarov, zistíme viaceré zhody či aspoň podobnosť stavu a vývinu. Nezávisle na sebe (zhodne s našimi staršími závermi o skladbe piesňového repertoáru skúmaných skupín, keď sme konštatovali, že piesne juhoslovanských Slovákov možno rozdeliť do troch základných skupín: a) piesne prinášané z pôvodnej domoviny, b) piesne, ktoré vznikli už v novej vlasti ako odraz špecifických podmienok života, c) slovenské piesne, ktoré sa do prostredia dostávali dodatočne rôznymi — mimovoľnými i vedomými — komunikačnými cestami,⁵ k čomu sme dospeli predovšetkým na

prípade Iudových balád) stretli sme prednedávnom obdobné závery O. Timku a M. Mušinku⁶ pri rozboře celkového piesňového repertoáru báčvanských Rusínov-Ukrajincov a M. Andeličovej,⁷ ktorá analyzovala fond maďarských Iudových balád z Vojvodiny. Bádatelia ukrajiniisti dospievajú cez konštatovanie o prevahe lyrických žánrov v speve Rusínov v Báčke a Srieime aj k upozorneniu na vyčleniteľný lyrickoepický cyklus sociálnych, vystahovaleckých piesní a frekvenciu najnovších, tzv. piesní-kroník, ako aj k potrebe vyčleniť samostatnú skupinu piesní prevzatých od iných národov. Hungarológovia na jednej strane vyzdvihujú konzervujúce pôsobenie prostredia, v ktorom sa uchovali niektoré balady, ktoré už v samotnom Maďarsku zanikli, na druhej strane podrobne rozoberajú novšie špecifické balady o nešťastiach a tragických udalostiach, najmä skupinu tzv. piesní „befárskych“, v prostredí vojvodinských Maďarov značne obľúbených. I keď upozorňujú na potrebu podrobnejšie sa venovať problematike balady v tejto skupine presídlencov z kompaktných maďarských území, dospievajú k predbežným záverom o tom, že v porovnaní so starými baladami v Maďarsku a v sikulskom prostredí sú vojvodinské maďarské balady chudobnejšie nielen tematicky, ale aj spôsobom spracovania.

Keď súčasná slovenská folkloristika rozšírila záujem na celú skupinu epických folklórnych žánrov, štúdiom doteraz orientované prevažne na repertoár balád a ich ekologické súvislosti v prostredí vojvodinských Slovákov sa rozšírilo aj na piesne novelistické, na romance a legendy, ktoré sme si doteraz všimli iba okrajovo. Skutočnosť, že v Maďarsku vyšli zatiaľ dve pozoruhodné zbierky (B. Kálmanfi, Š. Lami),⁸ z čoho je jedna špeciálne venovaná baladám a novelistickým piesňam maďarských Slovákov, ponúka nám aj mož-

nosť porovnať, prípadne zovšeobecniť niektoré poznatky, ku ktorým sme dospeli pri analýze textovej zložky ľudových balád z prostredia juhoslovenských Slovákov.

Vychádzame z vybranej vzorky 404 naratívnych piesní s istým, aspoň náznakovým dejom, vo veľkej časti v dialogizovanej forme. Za jednotku rátame aj evidentný zlomok, bez ohľadu na to, či je zapríčinený pamäťou speváka alebo nedôslednosťou zapisovateľa. Pri triedení tohto materiálu vznikol viacmenej reprezentatívny obraz o zastúpení balád a iných epických piesní v pomere 229:175, čo znamená, že v tejto vzorke naratívnych piesní tvoria balady približne 57 %. Medzi baladami sme zvlášť vyčlenili tie, ktoré spracúvajú nasledovné medzinárodné látky: zakliata dcéra, dievča-vtáča, sestra travička, matka bráni láske — otrávi dcéru, dialóg matky s dcérou otrávenou na svadbe, mŕtveho uložili s pannou, deva chce utopiť dieťa, vydatá proti svojej vôli, vandrovníci zvedú vdovu, tá opustí deti, matka chce opustiť muža a deti, muž ju kruto trestá, deva zanechá dieťa v lese, prespanka hodí dieťa do vody, kráľ zvodca — prekliaty dievčaťom — sa smrteľne zraní, kráľ uhorský — zvodca, náhodné stretnutie súrodencov (kráľova dcéra v krčme), súrodenci v tureckom zajatí, Turkova nevesta, milý, resp. milá nad príbuzných, najmladšia dcéra-bojovníčka, sestra vyčíta v zorách osud brata — vojaka, milá si pričaruje milého z vojny, milý vracajúci sa z vojny spočiatku nepoznaný, sa zhovára s milou, návrat vojaka — milá mŕtva, zbojníkova žena (verzia — zabil ženinho brata), okradnutá krčmárka, podvedený manžel obdaruje zvodcu. V rámci 75 piesní je, ako sme už v minulosti uviedli,⁹ 30 doteraz známych typov medzinárodnej baladiky zastúpených v repertoári vojvodinských Slovákov. Aj keď tento repertoár zatiaľ nepovažujeme za uzavretý, pravdepodobne nevzrastie ani v budú-

nosti, keď budeme môcť pracovať s početnejšou vzorkou piesní.

Skupinu 154 dolnozemskej slovenských balád tvoria spracovania látok ľúbostných, rodinných, vojenských a vari najpočetnejšiu skupinu tvoria balady o nešťastiach a tragických príhodách. Z tejto skupiny pochopiteľne možno vyčleniť balady, ktoré do Vojvodiny prišli zo Slovenska, resp. ktoré máme zapísané aj na Slovensku. Považujeme za potrebné upozorniť, že podobne ako balady medzinárodne rozšírené, majú aj tieto neraz svojrázne dolnozemske verzie. Ak sa preto výnimočne stretne s niektorými, ktoré sa i vo Vojvodine trajaú či vyskytujú bez väčších zmien, musíme uvažovať predovšetkým o ich neskoršom prechode do tohto prostredia. Za posledných desať rokov nijako výnimočne nevzrástol počet ucelených zbierok, ktoré by v danom prostredí vznikli, resp. ktoré by dnešní ich vlastníci ponúkli odborným inštitúciám či v Juhoslávii, alebo v Československu. Vzrástol však početne i kvalitatívne styk so súčasnými nositeľmi, členmi dedinských folklórnych skupín a ich (v tomto prípade) priamymi pokračovateľmi, členmi folklórnych súborov mládeže. Juhoslovenskí, ale aj československí odborníci teda získavajú informácie novej kvality, informácie o sekundárnej existencii a sťahovaní sa balád do sféry folklorizmu. Na základe našich doterajších poznatkov sa pokúsime vysloviť niekoľko názorov o živote žánru ľudovej balady na príklade rozboru doterajších prístupných materiálov.

V čom spočíva podstata vytvárania sa svojských dolnozemskej verzií balád? Túto otázku si kladieme od chvíle, keď sme sa týmto problémom začali zaoberať. Až stretnutie sa so širším výberom slovenských balád zapísaných v celom Maďarsku, k čomu sa podujal Š. Lami, a neskôr posudzovanie jeho výberu určeného na publikovanie, nás priviedlo k otázke jazyka. Lami totiž pub-

likuje slovenské balady z územia súčasného Maďarska v troch výrazne odlišných nárečiach — západoslovenskom, stredoslovenskom a východoslovenskom. Keď sme nám dostupný korpus piesní porovnali s Lamiho materiálom, mohli sme konštatovať, že ak sa nárečie v Lamiho zbierke odlišuje od súčasných dialektov troch etnograficky, kultúrne a historicky určených oblastí Slovenska (napr. uchovanými archaizmami), reč ľudových balád Vojvodiny je poznateľne kompaktnejšia. K aspoň čiastočnému vysvetleniu sme dospeli po opätovnom preštudovaní prác jazykovedca J. Štolca, ktorý hovorí o vnútornej konvergencii ako o dynamickom procese, ktorý prebiehal v špecifických podmienkach najjužnejšej, tzv. Dolnej zeme tak, že z jednotlivcov a malých skupín rôzneho pôvodu, z rôznych krajov Slovenska sa postupne vytvoril nový integrovaný etnograficko-kultúrny a jazykový celok.¹⁰ Tento musel v minulosti čeliť obdobným procesom, prebiehajúcim pravdepodobne rovnako aj v spoločenstvách presídľujúcich sa Maďarov, Rusínov a Ukrajincov, Rumunov, Nemcov atď. J. Štolc však upozorňuje, že hoci jazykovedný výskum tiež nie je ukončený, inkorporácie z inojazykového prostredia možno pozorovať iba v slovníku a frazeológii, zatiaľ čo zvuková a tvaroslovná sústava ostáva nedotknutá. O tom, že integračný proces smerom k najsilnejším, stredoslovenským nárečiam prebehol vo Vojvodine veľmi rýchlo, svedčí nielen dnešná podoba vojvodinského variantu slovenského hovorového jazyka, ale tiež už len ojedinelý výskyt západoslovenských rečových tvarov (Pivnica, Selenča), či východoslovenských zvrátov, neraz skomolených. Keď teda predpokladáme spolu s A. Melicherčíkom¹¹ a J. Horákom,¹² že sa balada ako žáner doformovávala a v spoločenskej kultúre society kulminovala už v pozdnom stredoveku, existencia prekvapujúco širokej

škály medzinárodných, medzislovenských i slovenských baladických látok, prípadne skupín spracovaných motívov, dostávajúcich sa do iných štruktúr v špecifickom dolnozemskej, vojvodinského nárečí, nesvedčí len o tom, že si ich pôvodní presídlenci priniesli so sebou, či preberali ich v častých stykoch s Horniakmi (vojenčiny, jarmoky, atď.), ale aj o tom, že tento žáner v spevnom repertoári žil natoľko aktívne, že aj on bol „prespievaný“ do formujúcej sa podoby vojvodinskej slovenčiny.

Že sa toto dialo v procese preberania a odovzdávania motívov, motivických radov, že sa z nich tu, v tomto prostredí funkčne vytvárali nielen migrujúce strofy a loci communes, ale aj „túlavé motívy“, o tom nám podáva svedectvo baladický, či dnes už širšie chápaný korpus naratívnych, dejových piesní.

Lokalizáciu klasických balád do dolnozemskeho prostredia (najmä lokalizácie zvukovo podobné: Janík z Bánoviec — šuhaj z Boľoviec, v nitrianskom poli — v mitrovskom poli, v Trnave — v trnave, novina sa stala) nepovažujeme ani za neprirodenosť, ani za špecifickosť, skôr naopak, len za potvrdenie životaschopnosti žánru, ktorý od svojho vzniku v európskom folklóre potreboval príležitosť, priestor a, čo je najdôležitejšie, vnímavé okolie. Jeho schopnosť sa prejavuje práve v tom, že bol schopný lokalizovať, navodzujúc tak atmosféru pre vyspievanie všeobecne ľudského príbehu. Tam, kde sa zväčša všetci poznali, resp. kde sa navzájom identifikovali aj podľa odevu, bolo by nepravdepodobné prisvojiť si napr. príbeh o náhodnom stretnutí súrodencov, čo by sa neboli poznali. Príbeh sa páčil, nuž podnes ostal zasadený „v tom anglickom poli“. Lenže obraz o „dievočke čo poháre niesla a pod zlatými prsteňami ruka sa jej triasla“, bol taký sugestívny, že si ho bez rozpakov presadili do inej, všeobecne rozšírenej balady o okradnutej krčmárke.

Keď predkovia dolnozemsých Slovákov odchádzali do širej, rovnej močaristej pustatiny, na Horniakoch sa nielen spievalo o zbojníkoch. Zbojníci druhej generácie tu aktívne pôsobili. Ako spomienka na domov predkov ostala balada o zbojníkovej žene. Táto, čo je pozoruhodné, je skoro totožná s verziami zapísanými na Slovensku. Vo viacerých piesňach sa však udomáňujú sugestívne motívy z celého radu na Slovensku samostatne ponímaných zbojníckych piesní. Ako keby sa poetické bohatstvo, ktoré odráža istú sociálnu skutočnosť a formu vzbury proti nej, ponúkalo do obdobnej sociálnej skutočnosti. Ako vytrhnuté a presadené sa nám zdajú motívy slovenských zbojníckych piesní vo vojvodinských slovenských baladách: šuhaja dorúbali kamaráti, čo boli horší ako kati; dorúbanému, dosekanému mládencovi treba dve košieľky — Ianovú a kmentovú, v ktorých bude „viseti a ležati“. Tu však on neprosí matku o košieľku. Šijú mu ich „panenky, čo boli jeho frajerky.“ Motív je presadený do vojenskej piesne. Vo vojvodinských baladách nie dorúbaný, dosekaný zbojník, ale rovnako postihnutý vojak prosí, kam ho majú pochovať. Obyčajne na miesto, „kam chodí milá po vodu“, lebo ona bude vtáčence zháňať z tela milého. To je evidentné presadenie loci communes s iným sociálnym podtónom, lebo tu sú plné vzdoru, ale aj žalôb na svoj biedny stav nie piesne valachov a zbojníkov, ale piesne regrútov a vojakov. Pochopíme to však iba v súvislosti s osvetlením podmienok života vo zväzku tzv. Vojenskej hranice, udržiavajúcej vojenský spôsob života nielen tých príslušníkov, ktorí odsluhovali za celú veľkorodinnú jednotku niektoré udelené výhody, ale celého lokálneho i širšieho spoločenstva.¹³ Niektoré rezíduá bezmála dvestoročného života na Vojenskej hranici pretrvávali donedávna. Je teda pochopiteľné, ak reagovala na retardujúci systém i pieseň.

Pri analýze slovenských balád a novelistických piesní z Vojvodiny upúta množstvo piesní, v ktorých sa rozpráva o rôznych vzťahových konfliktoch typizovanej dvojice s menom Janík a Anička. Vari by sme mohli hovoriť o cykle piesní, v ktorých sa rieši osud Janka a Aničky po nešťastí či dokonanom zločine. Okrem tendencie k cyklizácii, ktorú považujeme za jeden z dôsledkov frekvencie týchto sujetov, prejavujú sa u nich zhodne aj tendencie k lyrizácii — najmä záverov skladieb. Od starších klasických balád spievaných spravidla sólovo, sa odlišujú spievaním tutti pri tanci na zábavách a svadbách. Prednes spôsobom tutti sa u týchto piesní spravidla spája s používaním novouhorských melódii čardášového typu, kým staršie, klasické balady sa prednášajú zvláštnym parlandovým, tzv. prelamaným spôsobom. Lyrizácia, spievanie pri tanci a používanie novších melódii svedčí o adaptácii, ktorá je v zrejmom súvisi s variačným procesom,¹⁴ a variačný proces je prejavom životnosti.

Pokus porovnať balady vojvodinských Slovákov so srbskochorvátskymi skladbami, najmä so zbierkami bosanských balád a piesňami z Gesemannovho *Erlangenského rukopisu* nás vedie k presvedčeniu, že viac spoločných motívov stretneme pri starších baladách. Pripomíname však, že totožné či príbuzné motívy sa vyskytujú i v sujetoch dosť odlišných.

V skupine novelistických piesní mladšieho cyklu, ak ich porovnáme s obdobnými piesňami vojvodinských Rusínov a Ukrajincov či so skupinou nových „beťárskych“ piesní vojvodinských Maďarov, stretneme sa nielen s tesnejšou príbuznosťou, ale aj s typologickými zhodami v stavbe sujetov. Nemôžeme to nepripísať odrazu života v spoločnom priestore, v spoločných ekonomicko-sociálnych podmienkach.

Stereotyp roľníckeho života a nevyhnutnosť vykonávania istého druhu

prác v presnej časovej následnosti vytvárali dostatok možností pre komunikáciu skupín v rodine i v spoločenstve. Svadby, zakáľačky, ale aj celý rad prác, pri ktorých bola nevyhnutná susedská výpomoc — priadky, driapačky, lúpanie a mrvenie kukurice, atď. (na rozdiel od Slovenska, ako upozorňuje M. Kmeť, vari iba spev pri práci v poli chýbal), to boli príležitosti, pri ktorých ešte aj v rokoch po druhej svetovej vojne žila pieseň vo svojich primárnych funkciách, v prirodzenom prostredí.

Aj keď súkromnohospodársky charakter poľnohospodárskej výroby pretrval v danom prostredí podnes, mechanizácia, zmena štruktúry pestovaných a dorábaných plodín, možnosť poskytnúť mladej generácii vyššie odborné vzdelanie (mimo bydliska) a z toho vyplývajúce odchody mladých za prácou do bližších či vzdialenejších miest i do cudziny priniesli podstatné zmeny v živote celej society. Sústavné porušovanie endogamnosti, do vojny vari výlučnej, je dnes už proces všeobecný. (Pozri o tom príspevky D. Antonijevića, D. Zečevićovej, O. Mladenovićovej, R. D. Rakića, M. Radovanovićovej, D. Daljaču a iných na sympóziách o tradičnej kultúre Slovákov, ako aj o tradičnej kultúre Rusínov a Ukrajincov vo Vojvodine, z roku 1970.¹⁵) Jedným z výrazov tohto procesu je aj ústup príležitostí na spoločné susedské práce a teda aj na spievanie. S. Burlasová, M. Kmeť, L. Leng, O. Demo i autor tejto úvahy v minulosti už viackrát zdôraznili význam národnostného rozhlasového vysielania z Nového Sadu, ktoré podobne ako v minulosti pravidelné výročné stretnutia poriadané Maticou slovenskou v Juhoslávii významne napomáha k všeobecnému šíreniu repertoáru slovenských ľudových piesní do predtým uzavretejších lokálnych skupín. Skladba repertoáru šíreného rozhlasom však nevyzníeva vo vzťahu k nami skúmanému žánru priaznivo. Rozhlasoví

dramaturgovia, redaktori a hudobní upravovatelia siahajú spravidla po tanečných a lúboštných lyrických piesňach. Zásadne skracujú texty na maximálne dve-tri spievané strofy, radšej zaraďujú do vysielania piesne v úpravách pre rozhlasový štúdiový orchester a pre školených, či aspoň inštruovaných interpretov, spevákov, nezriedka už dávnejšie nežijúcich vo folklórnom prostredí. Obdobná situácia je aj v národnostnom vysielaní televízie, ktorá je vo vysielacom čase obmedzenejšia. S. Burlasová upozorňuje na to, že vplyv rozhlasu pri formovaní spevného repertoáru najmä mladých ľudí sa výraznejšie prejaví až po dlhšom čase. Myslíme si, že ten čas už uplynul. Usudzujeme tak predovšetkým na základe poznania odlišnosti repertoáru speváckych skupín starších nositeľov a mladších skupín, ktorú sme mali možnosť spoznávať nielen na našich festivaloch, kde hostujú vybrané kolektívy, ale aj na viacerých prehliadkach v ich vlastnom prostredí, na ktorých sa každoročne zúčastňuje viac ako dvadsať ochotníckych kolektívov z celej Vojvodiny a priľahlejších susedných obcí zo Slavónska (najmä Ilok). I keď má proces formovania sa vojvodinského scénického folklorizmu odlišné črty od jeho podoby na Slovensku (najmä tým, že sa vo Vojvodine viac uplatňujú vokálne prejavy sólistické i skupinové), k žánru balady pristupujú vzácnne zhodne, využívajú ho iba výnimočne a to podľa zásady rešpektovania tzv. „rozhlasového“ či „scénického“ času, v ktorom je minúta veľmi dlhá. Pre porovnanie uveďme, že medzi 477 vybranými piesňami, ktoré odzneli v prvom desaťročí bratislavskej rozhlasovej relácie Klenotnica ľudovej hudby, vydanými prednedávnom v samostatnej zbierke, je zaradených iba 15 balád, čo predstavuje 3 % z celkového počtu piesní.¹⁶ V lokálnych spoločenstvách vo Vojvodine sa v poslednom období rozširuje vysielanie tzv. lokálnych rádiosta-

níc, zachytiteľné na rozlohe jednej obce a blízkeho okolia, a v súčasnosti aj prvé pokusy s lokálnym televíznym vysiela- ním. Nemalé náklady na tieto formy komunikácie sčasti saturuje vysielenie hudobných pozdravov, koncerty na že- lanie poslucháčov a iné formy, ktoré obyvatelia obce nielen dotujú, ale môžu aj ovplyvniť. V týchto vysieleniach za- znieva nepomerne viac baladických a naratívnych piesní v podaní miestnych spevákov, neraz samotných darcov.

Možno povedať, že mnohé z týchto porovnaní majú všeobecnejšiu platnosť. Ak sme ich tu analyzovali na príklade života ľudových balád vojvodinských Slovákov, tak snahou bolo upozorniť na potrebu sústavného štúdia premien kul- túrnych javov nielen v určitom spolo- čenstve na súvislom území, ale aj vo vý- razných skupinách, kde v budúcnosti môžeme predpokladať ešte intenzívnej- šiu kultúrnu výmenu s okolitým inoet- nickým prostredím.

POZNÁMKY

- 1 MELICHERČÍK, A.: Funkčné premeny v dnešnom dedinskom speve. *Národop.* zborník *Mat. Slov.* 2, 1941, s. 116—141.
- 2 KMEŤ, M.: Narodne pesme vojvodanskih Slovaka u poređenju sa narodnim pesma- ma u Slovačkoj. Rad XX. kongresa Sa- veza udruženja folklorista Jugoslavije. Novi Sad 1973, s. 268.
- 3 LENG, L.: Súčasný stav poznávania ľu- dovej hudobnej kultúry vojvodinských Slovákov. *Tradičná kultúra Slovákov vo Vojvodine.* Nový Sad 1973, s. 173—179.
- 4 MUNTÁG, E.: Rukopisné zbierky sloven- ských ľudových piesní z Dolnej zeme v Literárnom archíve Matice slovenskej. *Slov. Národop.* 23, 1975, s. 337.
- 5 ŠVEHLÁK, S.: Chodenie s baladou. *Sla- vistika — národopis.* Bratislava 1970, s. 246—272; TEN ISTÝ: Ľudová balada u juhoslovanských Slovákov. *Slov. Náro- dop.* 23, 1975, s. 252.
- 6 TIMKO, O.: Naša pisnja. Zbirnik narod- nich i popularnich pišňoch jugoslavjan- skich Rusinoh. Kn. I—III. Ruski Kere- stur 1953—1954; MUŠINKA, M.: Spilni i vidmini risi u foiklori Rusiniv Prjašiv- ščini i Vojvodini. *Tradicijna kultura ju- goslavjanskich Rusinoh.* Novi Sad 1971, s. 100.
- 7 ANDELIĆ, M.: Mađarske narodne balade u Vojvodini. *Narodno stvaralaštvo. Fol- klor.* Beograd 10. 1971, 37—38, s. 45—58.
- 8 KÁLMÁNFI, B.: Rozmarín zelený. Slo- venský folklór z okolia Esztergómu. Bu- dapest 1973; LAMI, Št.: Slovenské ľudové balady v Maďarsku. Budapest 1981.
- 9 ŠVEHLÁK, S.: Život v piesni. Príspevok k štúdiu ľudových balád zo Starej Pazovy. *Stará Pazova 1770—1970*, zborník štúdií a článkov. Nový Sad 1972, s. 327—339.
- 10 ŠTOLC, J.: Slovenský jazyk na Dolnej zemi ako súčasť slovenského národného jazyka. *Slov. Národop.* 23, 1975, s. 205—214.
- 11 MELICHERČÍK, A.: Slovenský folklór. *Chrestomatia.* Bratislava 1959, s. 577.
- 12 HORÁK, J.: Slovenské ľudové balady. Bratislava 1956, s. 16.
- 13 ŠVEHLÁK, S.: Výročný zvykoslovný cyk- lus u Slovákov na bývalej Vojenskej hra- nici (Sriem, južný Banát). In: *Tradičná kultúra Slovákov vo Vojvodine.* Nový Sad 1973, s. 181.
- 14 SIROVÁTKA, O.: K variabilite balady. *Proměna balad v lyrické písně.* In: *O ži- votě písně v lidové tradici.* Brno 1973, s. 77—91.
- 15 *Tradičná kultúra Slovákov vo Vojvodine.* Zborník prác z vedeckej konferencie v Novom Sade od 22. do 24. októbra 1970. Nový Sad 1973, s. 35—61; *Tradicionalna kultura jugoslovanskich Rusina. Prilozi.* Materijali sa Savetovanja o tradicional- noj kulturi vojvodanskih Rusina i Ukra- jinaca, održanog u Novom Sadu i Ruskom Krsturu od 30. juna do 5. jula 1970 godi- ne. Novi Sad 1971, s. 175—192.
- 16 DEMO, O.: *Z klenotnice slovenských ľu- dových piesní.* Bratislava 1981.

Резюме

В Автономной области Воеводина в СФР Югославия словаки живут уже свыше двухсот лет. Фольклористы СФРЮ и ЧССР собрали до настоящего времени приблизительно 5000 словацких песен словаков, живущих в Воеводине. После анализа доступной части записей автор пришел к выводу, что народные баллады, легенды и новеллистические песни занимают в этой среде исключительное положение. Кроме материала и сюжетов международных, а также специфических словацких, принесенных или проникающих сюда дополнительно с первоначальной родины эмигрантов, автор выделил группу балладных песен и песен новеллистических, явно возникших уже в новой среде и отражающих жизнь в ней. К аналогичным выводам пришли и исследователи-украинисты и венгрологи, изучающие народные баллады югославских русинов и венгров. В репертуаре словаков в Воеводине было записано 404 повествовательных песни, в том числе 229 баллад и 175 новеллистических песен. Записи 75 баллад являются обработкой материалов, имеющих международное распространение, которые могут быть классифицированы по отдельным группам, предложенным для европейского каталога баллад, 30 определенных сюжетов представляют баллады, распространенные у нескольких этносов, 154 баллады являются обработкой любовных, семейных, солдатских материалов. Наиболее многочисленной была группа песен о несчастьях и трагических случаях.

В Воеводине произошел процесс внутренней языковой конвергенции, объединяющий исходные диалекты поселенцев в новую

языковую систему среднесловацкого типа, которая однако отличается от всех среднесловацких диалектов. Архаизмы сохраняются исключительно в фольклорном жанре баллады. Баллады, распространившиеся из Словакии, претерпевают в Воеводине особый процесс адаптации. Это в основном локализация в новой среде, более свободное перемещение мотивов и образов, особенно в группе баллад о разбойниках, которые в этой среде не встречаются, но мотивы перешли в солдатские песни. Словацкие нижнеземские баллады (из Венгрии и Югославии) решают главным образом любовные или семейные отношения с типизированным названием персонажей Янко и Аничка. В настоящее время они поются на различных общественных собраниях, на свадьбах. Замена старших мелодических форм более новыми, чардашевыми служит не только одним из признаков жизненности, но и функционального сдвига. Баллады больше, чем в прошлом поются хором как танцевальные песни. Новеллистические песни отличаются более близкой родственностью с аналогичными песенными типами воеводинских русинов, украинцев и венгров. Влияние технической коммуникации отражается на жанре в репертуаре молодежи. Хотя в естественной среде баллады бытуют в сравнительно сохранившейся обширной форме, вторичные способы их использования приносят насильственное сокращение сюжетов, а также лиризацию выводов баллад. Этот искусственный процесс отражается отчетливо при сравнении состояния жанра в репертуаре старшего и младшего поколений.

Zusammenfassung

Im autonomen Gebiet Wojwodina in der Sozialistischen Föderativen Republik Jugoslawien lebt schon seit über 200 Jahren eine Gruppe slowakischer Einwanderer. Jugoslawische und tschechoslowakische Folkloristen sammelten bei diesen Auslandslowaken bisher etwa 5000 slowakische Lieder. Nach der Analyse des ihm erreichbaren Teiles dieser Aufzeichnungen kam der Verfasser zur Ansicht, daß die volkstümlichen Balladen, Legenden und novellistischen Lieder aus diesem Gebiet eine Sonderstellung einnehmen. Außer den internationalen Stoffen und Sujets sowie den spezifisch slowakischen Liedern, die die slowakischen Neusiedler mitgebracht hatten oder die nachträglich aus ihrer ursprünglichen Heimat übernommen wurden, stellte der Autor auch eine Gruppe balladischer und novellistischer Lieder fest, die offenbar schon in der neuen Umwelt der Einwanderer entstanden sind und das Leben in dieser Umwelt widerspiegeln. Zu ähnlichen Schlußfolgerungen gelangten auch ukrainische Forscher und Hungarologen, die die volkstümlichen Balladen der Ruthenen und Madjaren in Jugoslawien studierten. Im Repertoire der Slowaken in der Wojwodina wurden 404 erzählende Lieder aufgezeichnet, davon sind 229 Balladen und 175 novellistische Lieder. Fünfundsiebzig Balladen sind Bearbeitungen international verbreiteter Stoffe, die in einzelne, für den europäischen Balladenkatalog vorgesehene Gruppen eingereiht werden können, dreißig ausgeprägte Sujets repräsentieren Balladenstoffe, die bei mehreren Ethnika verbreitet sind, 154 Balladen sind Bearbeitungen von Liebes-, Familien- und militärischen Stoffen. Am zahlreichsten vertreten ist die Gruppe der Lieder, die von Unglücksfällen und tragischen Begebenheiten handeln.

In der Wojwodina verlief ein Prozeß der inneren Konvergenz der Mundarten, im Laufe dessen die ursprünglichen Dialekte der slowakischen Einwanderer zu einem neuen Idiom von mittelslowakischem Typus

unifiziert wurden, das aber von allen mittelslowakischen Mundarten in der Slowakei verschieden ist. Archaismen haben sich ausschließlich im Folkloreggenre der Ballade erhalten. Die in der Slowakei verbreiteten Balladen machten bei den Slowaken in der Wojwodina einen eigentümlichen Prozeß der Adaptierung durch. Er besteht besonders in der Verlegung des Handlungsortes in die neue Umwelt, in einer freieren Migration der Bilder und Motive insbesondere bei der Gruppe der Räuberballaden, die in dieser Region nicht vorkommen, aber deren Motive in die Soldatenlieder übergegangen sind. Die slowakischen Balladen aus dem großen Tiefland (aus Ungarn und Jugoslawien) behandeln hauptsächlich die Liebes- bzw. die Familienbeziehungen, wobei die Gestalten die typisch slowakischen Namen Janko und Anička führen. Gegenwärtig werden sie bei den wichtigsten Anlässen im Familienleben, meist bei den Hochzeiten, gesungen. Das Ersetzen älterer Melodieformen durch neuere Tschardaschmelodien ist nicht nur eines der Merkmale der Lebenskraft dieser Balladen, sondern auch ein Kennzeichen ihrer funktionellen Verschiebung. Die Balladen werden häufiger als vormals tutti als Tanzlieder gesungen. Die novellistischen Lieder zeigen eine engere Verwandtschaft mit analogen Liedertypen der in der Wojwodina ansässigen Ruthenen und Ukrainer, aber auch der Madjaren.

Die Auswirkungen der modernen technischen Kommunikation beeinflussen das Balladengenre im Liederrepertoire der Jugend. Obwohl die Balladen in ihrer natürlichen Umwelt in verhältnismäßig wohl erhaltenen umfangreichen Formen leben, haben die sekundären Methoden ihrer Verwendung eine gewaltsame Verkürzung der Sujets sowie eine Lyrisierung der Schlußstrophen zur Folge. Dieser Prozeß äußert sich besonders markant, wenn wir den Zustand dieser Liedergattung im Repertoire der älteren Generation mit dem der jüngeren Generation vergleichen.

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej
akadémie vied

Ročník 32, 1984, číslo 1

Vychádza štyri razy do roka
Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej
akadémie vied

Hlavná redaktorka
Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka
PhDr. ZORA VANOVIČOVÁ

Typografia: *Eva Kovačevičová*

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc.,
PhDr. Soňa Burlasová, CSc., doc. PhDr.
Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparí-
ková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová,
CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc.,
PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leš-
čák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc.,
PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štef-
an Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosáľo-
vá, CSc., PhDr. Adam Pranda, CSc., prof.
PhDr. Antonín Robek, DrSc., PhDr. Viera
Urbanová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Klemensova 19
Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného
povstania, n. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 20,—; celoročné pred-
platné Kčs 80,—

Rozširuje, objednávky a predplatné prijí-
ma PNS — ÚED, Bratislava, ale aj každá
pošta a doručovateľ. Objednávky do za-
hraničia vybavuje PNS — Ústredná expe-
dícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6,
884 19 Bratislava.

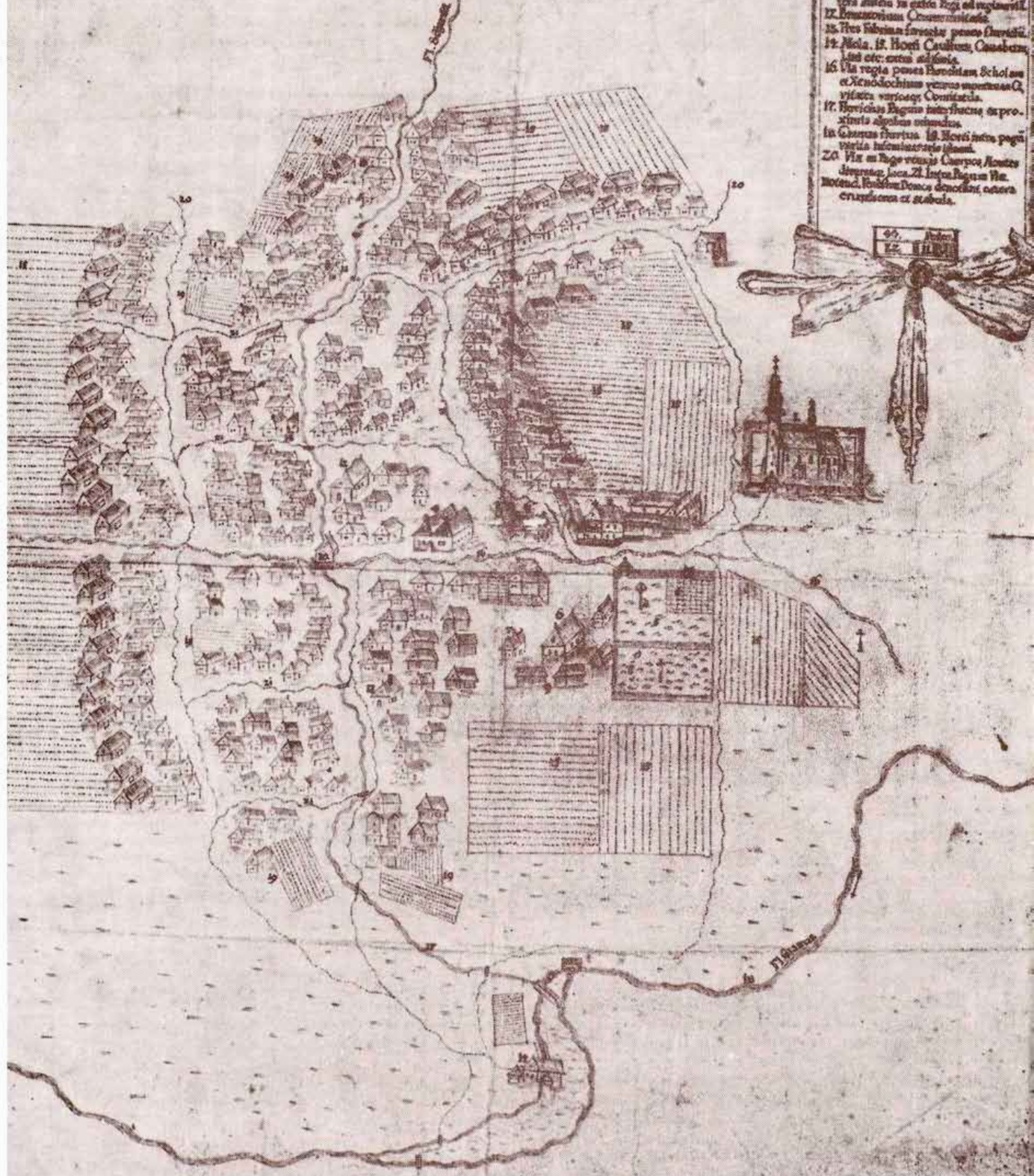
© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej aka-
adémie vied, 1984

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ
Журнал Института этнографии Словацкой Ака-
демии Наук
Год издания 32, 1984, № 1
Издается четыре раза в год
«ВЕДА», издательство Словацкой Академии
Наук
Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Зора
Вановичова
Адрес редакции: 813 64 Братислава, Клемен-
сова 19

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE
Zeitschrift des Ethnographischen Institutes
der Slowakischen Akademie der Wissen-
schaften
Jahrgang 32, 1984. Nr. 1. Erscheint viermal
im Jahre
Herausgegeben vom VEDA, Verlag der
Slowakischen Akademie der Wissen-
schaften
Redakteure PhDr. Božena Filová und
PhDr. Zora Vanovičová
Redaktion: 81364 Bratislava, Klemenso-
va 19

SLOVAK ETHNOGRAPHY
Journal of the Ethnographic Institute of
the Slovak Academy of Sciences
Volume 32, 1984, No. 1
Published quarterly by VEDA, the Pub-
lishing House of the Slovak Academy of
Sciences
Managing Editors PhDr. Božena Filová
and PhDr. Zora Vanovičová
Editor: 813 64 Bratislava, Klemensova 19
L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE
Revue de l'Institut d'Ethnographie de
l'Académie slovaque des sciences
Anné 32, 1984, No. 1
Parait quatre fois par an, Editions de VE-
DA, maison d'édition de l'Académie slova-
que des sciences
Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et
PhDr. Zora Vanovičová
Rédaction: 813 64 Bratislava, Klemensova
19

Distributed in the socialist countries by
SLOVART Ltd., Leningradská 11, Brati-
slava, Czechoslovakia, Distributed in West
Germany and West Berlin by KUBON
UND SAGNER, D-8000 München 34, Post-
fach 68, Bundesrepublik Deutschland. For
all other countries, distribution rights are
held by JOHN BENJAMINS, B. V., Peri-
odical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Am-
sterdam HOLLAND

1. *St. Michaelis*
 2. *St. Peter et Paulus*
 3. *St. Martinus*
 4. *St. Nicolaus*
 5. *St. Johannes*
 6. *St. Petrus*
 7. *St. Andreas*
 8. *St. Bartholomaeus*
 9. *St. Mattheus*
 10. *St. Marcus*
 11. *St. Lucas*
 12. *St. Stephanus*
 13. *St. Agatha*
 14. *St. Ursula*
 15. *St. Elizabeth*
 16. *St. Margareta*
 17. *St. Katherina*
 18. *St. Barbara*
 19. *St. Anna*
 20. *St. Maria*

